

Zostavili
Jozef Klembara, Eliška Klembarová, Peter Trenkler

Ako sa rozhořel plameň

Začiatky Hnutia fokoláre na Slovensku

Bratislava 2024

Zostavili

Jozef Klembara
Eliška Klembarová
Peter Trenkler

Na knihe spolupracovali

Jozef Blesák, Anna Bošková, Karol Böhm, Zdena Böhmová, Klaudia Buganová, Teresa Cifaldiová, Jozef Daško, Pavol Ferko, Zuzana Hanusová, Ludmila Hasíková, Mikuláš Hučko, Oľga Chudová, Ján Janok, Vladimír Jedlička, Klára Klembarová, Anton Konečný, Maruška Koukolová, Jiří Kratochvíl, Mária Lieskovská, Félix Majerník, Anna Miklášová, Ján Morovič, Júlia Morovičová, Mária Nováková, Eva Nemergutová, František Olejár, Magdaléna Pilková, Imrich Melichar Repka, Milan Sládeček, Božena Sládečková, Irena Sokolovičová, Aurélia (Angelika) Staňová, Pál Tóth, Bernadeta (Žežka) Uličianska, Mária Valigová, Josef Veselý, Elena Vladová, Zdeno Výboštok, Mária Zajícová.

www.obchod.nm.sk

© Vydavateľstvo Nové mesto, s. r. o., Bratislava 2024

ISBN 978-80-89621-89-7

Predhovor

Kniha, ktorú držíte v rukách, nie je literárnym dielom. Chceme ňou priblížiť časť z histórie Máriinho diela (Hnutia fokoláre) na Slovensku v kontexte doby, krajín a situácií, v ktorých ho Boh povolal k životu. Príspevky sprostredkujú Boží impulz v dušiach tých, ktorí boli alebo ešte sú účastníkmi tohto Božieho dobrodružstva. Nechali sme ich v takmer pôvodnej podobe kvôli autentickosti výpovede. Spája sa v nich charisma Božieho zásahu a hĺbka ľudského bytia. Boh prehovoril skrze Chiaru Lubichovú a mnohí ho nasledovali práve cez ňu, aj keď sa neskoršie vydali inou cestou.

Postup rodiaceho sa hnutia bude opisovaný od jeho začiatkov až približne do obdobia založenia prvých fokoláre, najskôr ženského a čoskoro potom aj mužského v Bratislave, teda približne do roku 1980. V prípade postupne sa rodiacich ďalších povolaní a vetiev hnutia je ich zrod a vývoj opisovaný aj po roku 1980. Hnutie fokoláre postupne vznikalo na východnom Slovensku, predovšetkým prostredníctvom aktivít nemeckého kňaza Petra Wiederholda a vtedajších členov horolezecké-

ho oddielu študentov v Košiciach. Začalo sa to okolo roku 1962. V tomto období začína „in medias res“ i druhá kapitola tejto knihy, po úvode, ktorý všeobecne približuje Máriino dielo tým, ktorí sa s ním zatiaľ stretli len okrajovo. Celú knihu sme poňali nielen ako kroniku minulých udalostí, ale aj ako svedectvo o živom Máriinom diele, čo iste poteší tých, ktorí v Hnutí fokoláre aktívne pôsobili a pôsobia, ale zaujme aj tých, pre ktorých sú tieto informácie úplne nové a majú o Hnutí fokoláre len hmlistú predstavu.

Ďakujeme všetkým, ktorí sa na príprave a napísaní knižky podieľali: za príspevky, preklady, nahrávky, fotografie, redakčnú prácu. Vďaka ich nezištnej práci sa môžete dozvedieť o súvislostiach vzniku a šírenia Máriinho diela v podmienkach komunistickej diktatúry, pre ktorú bolo kresťanské náboženstvo – v prvom rade však živá viera – smrteľne nebezpečné. O to viac svedectvo o aktívnej láske, ktorá naplňuje život a robí ho darom pre Krista. Zo slov ľudí, ktorí žili ideu fokoláre, presvitajú **myšlienky**, čo sa môžu kedykoľvek stať lampami na ceste

ku Kristovi pre ďalších záujemcov – povzbudená, ktoré môžu osloviť, byť majákmi na ceste k hlbšiemu prežívaniu viery.

Udalosti sú prostredníctvom spomienok priamych účastníkov radené chronologicky, aj keď sa postupne rozvetvujú, aby obsiahli celú šírku Máriinho diela (nielen) na Slo-

vensku. Osobné svedectvá, rozhovory, články spolu charakterizujú podstatu Hnutia fokoláre a jeho budovanie ako spoločenstva kresťanov, pre ktorých je vzájomná láska a láska ku Kristovi najdôležitejším poznávacím znamením. Spomienky tých a na tých, ktorí ho tvorili, zostanú navždy súčasťou tohto príbehu.

História zrodu Máriinho diela u nás

Ako nás o tom uisťujú evanjeliá³, nie je na svete človek a udalosť, o ktorej by Boh nevedel. Preto sa môže aj všetko zdanlivo zlé, čo sa okolo nás deje, stať zdrojom Božej milosti, keď sme v danom okamihu pripravení vidieť jeho zámer a byť jeho nástrojom. Tak to bolo aj so šírením Máriinho diela v krajinách bývalého východného bloku v období hlbokoj komunistickej totality.

Rok 1961 – postavenie Berlínskeho múra

Z Nemeckej demokratickej republiky (NDR) odišlo po vybudovaní Berlínskeho múru⁴ na Západ veľa lekárov. Túto situáciu pozitívne využilo aj Máriino dielo. Toto „rozdelenie“ Berlína, samo osebe nepochybne negatívna vec, dopomohlo k pozitívnej veci tým, že bolo umožnené prázdne lekárske miesta v NDR obsadiť lekármi zo Západu. V Centre Máriinho diela v Ríme sa Chiara Lubichová so svojimi spolupracovníkmi dohodla, že túto situáciu využijú a pošlú do NDR lekárov – fokolarínov. Takto so súhlasom vlády NDR z Talianska prichádzali do NDR na pomoc riešiť vzniknutú situáciu talianski lekári Giuseppe Santanché (Clari) (obr. 1), Enzo Maria Fondi, Giuseppe Tradigo (Pino) (obr. 2), Giuseppe Di Giacomo (Peppi-

no), Anna Fratta (Doni) a neskoršie Roberto Saltini. Okrem nich prišla aj Margreth Frisch z NSR spoločne s Nataliou Dallapiccola⁵ (obr. 3) ako „domvedúcou“. Zrodili sa fokoláre v Berlíne, Lipsku a Erfurte.

Vybudovaním múru zanikla možnosť uniknúť z NDR na Západ a vďaka tomu sa otvorili hranice medzi vtedajším Československom, NDR a ďalšími socialistickými krajinami. Spočiatku bola možnosť cestovať do týchto krajín len so zájazdami organizovanými štátnou turistickou kanceláriou alebo osobne na zvláštne písomné pozvanie, na jednorazovú cestovnú doložku k občianskemu preukazu⁶, neskôr aj voľne bez pozvania.

Roky 1962 – 1963

MUDr. František Jeník (obr. 4), neurológ a asistent na Lekárskej fa-

kulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (UPJŠ) v Košiciach, počas organizovaného zájazdu do nemeckého Erfurtu oslovil (s požiadavkou diskretnosti) turistického sprievodcu, ktorým bol seminarista Peter C. Birkner a požiadal ho o zaobstaranie jednej teologickej knihy, ktorú potreboval ako tajný študent teológie (štúdium organizovali jezuiti). Birkner patril k skupine seminaristov, ktorí sa pokúšali ako „turistickí sprievodcovia“ nadväzovať kontakty s občanmi iných socialistických krajín⁷ a tieto vzťahy využiť na pomoc Katolíckej cirkvi v týchto krajinách. Najťažšia situácia bola v Československu.

Birkner, ktorý už mal pomerne dosť takýchto kontaktov, Jeníka odporučil svojmu kolegovi Petrovi Wiederholdovi⁸ (obr. 5 – 7). Peter Wiederhold už poznal Hnutie fokoláre a neskôršie – ako kaplán v Hofkirche v Drážďanoch – svojmu biskupovi povedal, že chce svoj život obetovať za rozšírenie Ideálu (spirituality Hnutia fokoláre) v Československu.

Rok 1964

František Jeník i Peter Wiederhold boli horolezcami a Jeník po-

zval Wiederholda na „horolezecký týždeň“ do Vysokých Tatier. Jeník bol zakladateľom a vedúcim horolezeckého oddielu pri UPJŠ v Košiciach a ich oddiel v júli 1964 táboril v doline Zeleného plesa. V tábore Wiederhold vystupoval ako „biológ z Drážďan“ a len Jeníkovi najbližší priatelia vedeli, že je kňaz. Okrem horolezeckých výstupov sa Wiederhold stretával s Jeníkovými dôvernými priateľmi a v stane tajne slúžieval aj sväté omše.

Po horolezeckom týždni Wiederhold navštívil aj niektorých Jeníkových priateľov v Prešove a Košiciach. V Prešove sa stretol aj s kňazom Tiborom Umstädterom (obr. 8), ktorý bol za svoju horlivosť už aj väznený; tlmočil mu aj meditáciu Chiary Lubichovej o prirovnání snečných lúčov zbiehajúcich sa v Slnku – k stretnutiu v Bohu tých, ktorí kráčajú každý po svojom lúči ako po svojej osobnej Božej vôli a približujú sa takto aj k sebe navzájom, aj k Bohu. Otec Umstädter bol stretnutím hlboko oslovený a tešil sa na ďalšie stretnutie s Petrom Wiederholdom, prisľúbené na zimu 1965.

Clari, zodpovedný v Diele za „fialovú zónu“⁹, absolvoval cestu do Československa a stretol sa aj

Obsah

Predhovor	5
Dejiny Hnutia fokoláre	7
História zrodu Máriinho diela u nás	19
Prvé mariapoli.....	51
Príchod Teresy a zrod prvého ženského fokoláre	73
Zrod prvého mužského fokoláre	112
História vzniku hnutia Gen dievčat	134
História vzniku hnutia Gen chlapcov	156
Zrod vetvy volonárrok.....	173
Zrod vetvy volonárov	184
Dejiny vetvy rehoľníkov	189
Dejiny vetvy kňazov	197
Príchod Ideálu na Ukrajinu	207
Obrazová príloha	209
Menný register	222

Ako sa rozhořel plameň

Začiatky Hnutia fokoláre na Slovensku

Zostavili

Jozef Klembara, Eliška Klembarová, Peter Trenkler

Fotografie v knihe pochádzajú z archívu Hnutia fokoláre na Slovensku

Obálku navrhol Jozef Turlík

Graficky upravil Ivan Pokrývka

Vydalo Vydavateľstvo Nové mesto, s. r. o.,

Cablková 10, 821 04 Bratislava, v roku 2024

ako svoju 191. publikáciu

Editorka a zodpovedná redaktorka

Miroslava Kuracinová Valová

Prvé vydanie

232 strán

Z dodanej sadzby vytlačilo

Vydavateľstvo Michala Vaška, Prešov

www.obchod.nm.sk

knihy@nm.sk

ISBN 978-80-89621-89-7